

Список літератури

1. Cohen B. & Kietzmann J. (2014) Ride on! Mobility business models for the sharing economy, available at: https://www.researchgate.net/publication/26777539_Ride_On_Mobility_Business_Models_for_the_Sharing_Economy.
2. Alonso Raposo M., Ciuffo B., Makridis M. & Thiel C. (2017) The r-evolution of driving: from connected vehicles to coordinated automated road transport (C-ART), available at: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106565/art_science_for_policy_report_1-soa_final_tobepublished_online.pdf.
3. Данилків Х.П., Горбова Х.В., Побурко О.Я. Інноваційний розвиток транспортної системи України. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія «Економічна»*. 2018. Т. 28, № 4. С. 31–35.
4. Офіційний сайт Центру транспортних стратегій України. URL: https://cfts.org.ua/news/2019/10/09/ukraine_sokhranila_za_soboy_57_mesto_v_globalnom_hfpdbnbz_reytinge_infrastruktury_55640.
5. Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018%D1%80>.

УДК 338.1

Казінець М. Ц.

к.э.н., дацэнт,

дацэнт кафедры менеджменту,

УА «Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт»

**САДЗЕЙНІЧАННЕ ЗАБЕСПЯЧЭННЮ ПЛАЦЕЖАЗДОЛЬНАСЦІ
АРГАНІЗАЦЫЙ**

На бягучы момант часу эканоміка Рэспублікі Беларусь, таксама як і іншых краін, сутыкнулася з шэрагам складанасцяў. Безумоўна, з'яўляючыся малой эканомікай адкрытага тыпу ва ўмовах глабалізацыі і інтэрнацыяналізацыі гаспадарчых працэсаў, абстрагавацца ад уплыву працэсаў, якія адбываюцца ў свеце, немагчыма. У той жа час асобныя праблемы з'яўляюцца следствам прыняцця рашэнняў у межах нацыянальнай сацыяльна-эканамічнай сістэмы. Так, паводле дадзеных Нацыянальнага статыстычнага камітэта Рэспублікі Беларусь [1], мае месца досыць вялікая колькасць стратных арганізацый. У цэлым па відах эканамічнай дзейнасці за апошнія справаздачныя 4 гады ўдзельная вага стратных арганізацый зменшылася амаль на траціну. У межах розных галін і сектараў нацыянальнай эканомікі гэта адбывалася няроўна:

Табліца 1

Удзельная вага стратных арганізацый у іх агульнай колькасці, %

Выгляд эканамічнай дзейнасці	2016	2017	2018	2019
Усяго па відах эканамічнай дзейнасці	20,6	16,7	17,3	14,7

Калі аналізаваць дадзеныя за мінулыя чатыры гады ў цэлым, у шэрагу галінаў значна зменшылася удзельная вага неэфектыўных па канчатковаму фінансаму выніку арганізацый. Гэта магло дасягацца рознымі шляхамі. Разгледзім сітуацыю скрозь прызму асобных прыкладаў у сельскай гаспадарцы.

Ужо досыць працяглы час дзяржава як уласнік вялікай колькасці сельскагаспадарчых арганізацый праводзіць палітыку падтрымкі айчыннага сельгасвытворцы. Азначанае абумоўлена не столькі роляй дзяржавы як уласніка актываў, колькі той сацыяльнай роляй, якую маюць дадзеныя арганізацыі ў сельскай

мясцовасці. Шмат у чым менавіта дзякуючы ім там падтрымліваецца жыццядзейнасць, а мясцовыя жыхары маюць не вялікую, але стабільную крыніцу даходаў. Варта адзначыць, што названае не заўсёды спрыяе рацыянальнаму размеркаванні рэсурсаў.

Адным з інструментаў памяншэння ўдзельнай вагі стратных арганізацый у сельскай гаспадарцы з'яўляюцца карпаратыўныя пераўтварэнні (зліццё і паглынне). Фактычна гэта адбываецца шляхам рэарганізацыі суб'ектаў гаспадарання з дапамогай аб'яднання або далучэння стратнага прадпрыемства да больш эфектыўнага. Так, калі агульная колькасць сельскагаспадарчых арганізацый па дадзеных Нацыянальнага статыстычнага камітэта па стане на 01.01.2016 г. складала 1 469, то на 01.01.2019 г. – 1 389 [1]. Памяншэнне за апошнія чатыры гады склала 80 адзінак. У той жа час да колькасць стратных сельскагаспадарчых арганізацый (сектар «Раслінаводства і жывёлагадоўля, паляванне і прадастаўленне паслуг у гэтых галінах») складала: 2016 г. – 376; 2017 г. – 201; 2018 г. – 221; 2019 г. – 184. Грунтуючыся на згаданай інфармацыі, можна зрабіць выснову аб апераджальным памяншэнні колькасці стратных сельгасарганізацый (-50,1%) над агульным памяншэнні колькасці арганізацый у сельскай гаспадарцы (-5,4%).

Ступень абцяжарання сельскагаспадарчых вытворцаў запазычанасцю не вышэй, чым у цэлым па эканоміцы:

Табліца 2

Удзельная вага запазычанасці ў актывах, %

Удзельная вага запазычанасці ў актывах	2016	2017	2018	2019
па ўсіх відах эканамічнай дзейнасці	40,82%	42,28%	42,54%	42,33%
у сельскай гаспадарцы	39,26%	38,53%	38,61%	39,36%

Тым не менш, досыць часта выкарыстоўваецца такі інструмент падтрымкі сельскагаспадарчай вытворцы, як прадастаўленне яму магчымасцяў рэструктурызацыі запазычанасці. Так, адпаведна з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 2 кастрычніка 2018 г. № 399 «Аб фінансавым аздаравленні сельскагаспадарчых арганізацый», прадугледжвалася:

– павелічэнне статутнага фонду таварыства ў межах сумы запазычанасці, якая ўтварылася, з перадачай акцый (долей у статутным фондзе) крэдытору;

– эмісія мясцовымі органамі аблігацый з наступным іх продажам для мэт набыцця актываў, сфармаваных на суму запазычанасці (частцы запазычанасці) па крэдытных дамовах, альбо перадачы названых актываў у ААТ «Агенцтва па кіраванні актывамі»;

– прадастаўлення адтэрміноўкі пагашэння запазычанасці на 3 гады з наступнай растэрміноўкай на 5 гадоў ці прадастаўленні адтэрміноўкі пагашэння запазычанасці з наступнай растэрміноўкай на іншы тэрмін па пагадненні з крэдытарамі;

– іншым шляхам, устаноўленым заканадаўчымі актамі (перадача удзельнікамі гаспадарчага таварыства акцый (долей у статутным фондзе) крэдытору, поўнае альбо частковае вызваленне ад маёмаснага абавязку па пагашэнні запазычанасці і іншае).

У рэальнасці эфект ад дзеяння названага нарматыўна-прававога акта быў розны. Сапраўды, сродкі, якія былі вызвалены ў выніку рэструктурызацыі крэдытнай і крэдыторскай запазычанасці сельскагаспадарчых арганізацый маглі накіраваць на зніжэнне выдаткаў на вытворчасць (эканомію нафтапрадуктаў, энергазберажэнне, скарачэнне расхода кармоў на адзінку вырабленай прадукцыі, аптымізацыю колькасці персаналу), а таксама іншыя мерапрыемствы, у тым ліку на папаўненне

ўласных звароткавых сродкаў у межах рэалізацыі мерапрыемстваў па паляпшэнню фінансава-эканамічнага стану. З іншага боку, пры ўвазе на тое, што контрагентам фактычна ў дырэктыўнам парадку змянілі парадак пагашэння абавязацельстваў, у наступным сельскагаспадарчых арганізацыі сутыкнуліся з яшчэ больш значнымі цяжкасцямі. Апошнія складаліся ў тым, што ім адмаўлялі ў адгрузцы таварна-матэрыяльных каштоўнасцяў або аказанні паслуг без папярэдняй поўнай аплаты іх кошту. Гэта ставрала пагрозу адпаведнасці тэхналогіі сельскагаспадарчай вытворчасці і патэнцыйна прывяло да яшчэ большага пагаршэння фінансавага стану.

Ва ўмовах сістэмнай немагчымасці своечасова выконваць свае абавязацельствы перад суб'ектамі гаспадарання заканамерна паўстае праблема плацежаздольнасці. Адпаведна заканадаўству на падставе рашэнняў суда можа быць прадастаўлена магчымасць распрацаваць план фінансавага аздаравлення (санацыі) арганізацыі. Дасведчанне ў гэтай галіне дазваляе зрабіць выснову, што адным з перспектыў-ных напрамкаў вырашэння фінансавых праблем у выпадку паспяховай рэалізацыі мерапрыемстваў, выкладзеных у згаданым дакуменце, з'яўляюцца мерапрыемствы па продажы вытворчага маёмаснага комплексу (ВМК) сануемай арганізацыі, што прадугледжвае ажыццяўленне наступных дзеянняў:

- вызначэнне пераліку маёмасці, якая ўваходзіць у склад ВМК;
- вызначэнне кошту вытворчага маёмаснага комплексу;
- рэгістрацыя ВМК ў Нацыянальным кадастравым агенцтве;
- правядзенне публічных таргоў (конкурсаў) па рэалізацыі ВМК.

Грашовыя сродкі, якія атрымліваюцца ад рэалізацыі ВМК, могуць быць накіраваны на ажыццяўленне разлікаў па супамернаму пагашэнню патрабаванняў крэдытараў арганізацыі, якія ўключаны ў рэестр патрабаванняў.

Такім чынам, розныя цэнтралізаваныя ўздзеянні, якія прадпрымаюцца на нацыянальным узроўні, здольны аказваць як прамы, так і ўскосны ўплыў на ўзровень плацежаздольнасці гаспадарчых суб'ектаў.

Спіс літаратуры

1. Інтэрактыўная інфармацыйна-аналітычная сістэма распаўсюджвання афіцыйнай статыстычнай інфармацыі [Электронны рэсурс] / Нац. статыст. кам-т Рэсп. Беларусь. – Рэжым доступу: <http://dataportal.belstat.gov.by>. – Дата доступу: 23.06.2020.

УДК 330.3

Куцук М. Р.

асистент кафедры фінансів, обліку та аналізу,
ІІІТ НУ «ЛП»,
аспірант кафедры економікі,
НАДУ ЛРІДУ

РЕФОРМА БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВИКЛИКИ

Державне управління в сучасній Україні є складним і новим явищем, особливе місце в науковому пошуку значної кількості сучасних дослідників посідає аналіз теоретико-методологічних засад становлення системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в умовах переходу до бюджетної децентралізації державного управління.